

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Attributa in Deo à nobis non posse distingui sine respectu ad creaturas
distinctas. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

denti cap. 1. colligitur: aut si ea dicantur attributa, nullam tamen in Deo significare perfectionem actu, præter illam, quam Deus habet, quatenus potens est, hæc omnia facere. Nam actu iustificare, actu creare, nulla in Deo peculiaris perfectio est, præter potentiam, quam diximus.

Concludamus ergo, nullum attributum, quod aliquam Dei perfectionem peculiarem significat, Deo convenire per respectum realem ad creaturas etiam possibles, neque omnipotentiam, neque sapientiam, & scientiam. Nam quamvis hæc à nobis relate ad creaturas significentur, nihilominus tamen in Deo absoluta sunt secundum rem, ut disputatione 104. cap. 6. probauimus. Sunt ergo in Deo attributa, quæ sunt Dei perfectiones, sine respectu ad creaturas, ut late ostendit Sanct. Thomas qu. 7. de potentia artic. 6. & Henricus quodlib. 5. questione 1.

CAPVT III.

Attributa in Deo à nobis, non posse distingui sine respectu ad creaturas distinctas.

6. *Attributa distingui per ordinem ad creaturas diuersas.*

S. Thom.

Durand.

Capreol.

Niphus.

Gottfriedus.

Ratio, Dur.

Ratio effi-
cax ex S.
Thom.

7.

Posterior sensus questionis propositus est, an varia attributa à nobis in Deo distingui possint sine respectu ad creaturas. Consentiant autem doctores, quos ego de hac re legere potui minime posse in Deo plura à nobis distingui, nisi nostri intellectus respiciat creaturas, re ipsa distinctas. Ita docet S. Thom. in 1. d. 2. q. 1. art. 3. in 3. part. illius, & opusc. 6. qu. 2. 2. & 3. quæst. 7. de potentia artic. 6. Durand. in 1. d. 2. q. 3. nume. 10. & sequentibus, Capreol. d. 8. q. 4. art. 1. conclu. 4. & art. 3. in fine in solutione cuiusdam argumenti. August. Niphus 12. metaph. disp. 13. cap. 4. Gottfriedus quodlib. 7. q. 1. ut refertur ab Scoto loco allegato disp. 116. c. 3. Probat vero Durand. 1. quia ut distinctio rationis non sit omnino ficta debet habere fundamentum aliquod in re: in diuina autem essentia, cum simplicissima sit, non est fundamentum aliquod distinctionis: ergo ratio nostra creaturas respicere debet ut instar illarum in Deo distinguat, id quod re ipsa indiuiduum est. Secundo item confirmat Durandus, quia ea, quæ videntur aliquam habere imperfectionem, si Deo tribuantur, per respectum ad creaturas tribuenda sunt, ut quod sit creator nunc, qui antea non erat: pluralitas autem quandam in se imperfectionem includit: ergo non est Deo absolute concedenda, nisi per respectum ad creaturas. Verum hæc rationes ex communioribus principijs procedunt: quare non multum probant. Tertio igitur efficacius probatur: quia, ut docet S. Thomas questione illa septima de potentia, ex duplici capite provenit, ut simplicissima Dei essentia distinguatur à nobis in varias perfectiones, primum ex imperfectione nostræ cognitionis, quia non concipimus Deum, sicuti est: deinde quia per species creaturarum rerum, & perfectionum ipsam concipimus: quare non possumus non creaturas distinctas realiter, vel distinctas perfectiones respicere: ideoque ex diuersis effectibus aut ex diuersis creaturarum perfectionibus Deo varia attributa assignamus: ut iustitiam, quia unicuique tribuit, quod suum est, & quod se melius promittit, obferuat: misericordiam, quia aufert nostram infirmitatem, & intelligere, & velle, ex ijs quæ in nobis

videmus, nam instar eorum perfectiones Dei consideramus. Idem omnino contingit, cum in rebus creatis per intellectum aliqua distinguimus, quæ re ipsa distincta non sunt. Nam rationem generis, & rationem differentie non distinguimus per intellectum nisi pluraimiter se videremus, ex parte similia esse, ex parte differre. Sic etiam ipsam actionem & passionem distinguimus per respectum ad agens, & passum. Quinimo distinctio eiusdem rei à se ipsa, cum eam de se ipsa prædicaremus, ad quæ videtur minima distinctio, per ordinem ad diuersa realiter à nobis sit: cum enim eadem res in propositione ex parte subiecti, & ex parte prædicati ponatur, eodem nomine repetitur, ut cum dicimus, *Petrus est Petrus*, illam distinguimus in duo per analogiam ad alias propositiones in quibus prædicatum & subiectum sunt diuersa: tamen si prædicta distinctio Petri à se ipso non sit de re ex parte conceptus obiectiui, sed de nomine: non quia sit diuersum nomen ex parte prædicati & subiecti, sed quia idem bis repetitur: unde etiam provenit ut Petrus bis à nobis concipiatur, quod sane non est distingui, sed in cognitione nostra, & in voce iterari. Alio sane modo posset Petrus distingui à se ipso: nempe sener à se ipso iuvene, sed si aliquam nostrer intellectus format de illo distinctionem eam sane deducit ex ordine ad diuersa realiter distincta, nimirum ex ordine ad accidentia, & alia, quæ varias ætates comitantur.

Ex dictis infertur in omni distinctione rationis duplex esse fundamentum, ut intellectus noster distinguat in rebus: alterum est, quia res non concipiuntur proprio, & distinctio conceptus, sicuti sunt: alterum, quia eas intelligimus relate ad aliqua distincta realiter. Prius fundamentum in solummodo concipiendi esse dicitur: posterius vero etiam in rebus, non quidem in ipsis, quas distinguimus, cum in illis non sit pluralitas, nec reale vestigium illius, illa inquam pluralitas, quam postea per intellectum distinguimus, sed tale fundamentum est solum in rebus, quas respicientes, ea, quæ simplicia sunt, intellectu nostro distinguimus. Quare non video, quo modo dicant Thomistæ, differre distinctionem, quam vocant rationis ratiocinatas, & ratiocinantis, quod hæc non habeat fundamentum in re, sed in solo nostro modo concipiendi, illa vero & in re, & in nostro modo concipiendi. Nā quæuis distinctio rationis in utroque habet fundamentum, ut explicatum est.

Sed dicunt distinctionem rationis ratiocinatas habere fundamentum, non tantum in rebus alijs, quarum instar illam efficimus, verum etiam in re ipsa, quæ per rationem distinguitur, non quia in ea sit aliqua pluralitas, sed quia talis natura est, ut cogat nostrum intellectum in ea plura distinguere nec solum pro libito id faciat cum ad illam quæ est rationis ratiocinantis, non cogatur intellectu, sed eam pro libito constringat. Verū contra hæc est manifesta ratio, quæ ex dictis colligitur, quia nunquam intellectus noster distinguit plura in eadem re, nisi quando rem non cognoscit perfectè, sicuti est, ut latius sequenti disput. ostendemus. Deinde semper, dum distinguit, attendit ad illam quæ distincta realiter, respectu quorū distinguuntur, quod indiuisum est, ergo non pro libito, sed ex modo naturali nostræ intellectionis, nulla ergo

distinctio rationis fundamento à nobis sit; sed rem facimus quasi coacti: quia rem perfectè non intelligimus: nam si perfectà notitia cognosceremus, nequaquam possemus in plura distinguere, vt sequenti disputatione patebit. Distinctio autem illa eiusdem à se ipso non est distinctio de re ipsa, vt supra dixi, sed est nominis quædam, aut etiam eiusdem conceptus repetitio; aliud autem est repetitio conceptus, aliud autem distinctio. Qualis vero distinctio sufficiat, vt vnum de altero non prædicetur, disputatione 119. explicandum est. Neque ab hac nostra sententia dissentit Henricus quodlib. 5. quæst. 1. non enim contendit nostrum intellectum posse, in Deo plura distinguere, quæ re ipsa distincta non sunt, sine ordine ad creaturas distinctas realiter: sed solum docet, diuinum intellectum in sua essentia plura distinguere posse attributa, etiam si nullæ essent creature, quarum instar ea distinguatur: quod à verum sit, statim videbimus.

DISPUTATIO CXVIII.

An intellectus Dei, & Beatorum in ipso Deo distinguere possit varia attributa.

Opinio Henrici & Canariensis, cap. 1.

Attributa non distinguuntur ipso intellectu diuino, aut etiam beato, cap. 2.

Intellectu diuino aut beato non posse attributa distinguere per respectum ad creaturas, aut ad intellectum viatorum, cap. 3.

Corollaria præcedentis doctrinæ, cap. 4.

Respondetur argumentis Henrici & Canariensis, cap. 5.

CAPVT I.

Opinio Henrici, & Canariensis.

PRæsens disputatio non solum de diuinis attributis futura est, sed etiam de quacunque re indiuidua, an scilicet ab intellectu diuino, & intelligente eam, sicuti est, proprio & quidditatiuo conceptu, in plures rationes distinguere possit, sicut à nobis viatoribus Deus distinguitur; est enim omnino eadem ratio. De intellectu igitur Dei, & Beatorum docet Henricus quodlib. 5. q. 1. ipsum optime posse ita distinguere diuina attributa, vt ad distinguendum necesse ei non sit aliquas creaturas realiter distinctas respicere, sicut nos viatores respicimus. Vnde colligit, etiam si non essent possibiles plures creature, realiter distinctæ futurum nihilominus vt intellectus diuinus, & Beatus distingueret in Deo plura attributa: cuius sententiam amplectitur Canar. in hunc art. disput. 2. dub. 3. in fin. Faut etiam Durandus & Caietanus, vt infra notabitur. Vt autem hanc sententiam explicet Henricus, notat, essentiam diuinam, etiam si in se simplicissima sit: tamen quatenus est veritas intellecta ab ipso Deo, & beato, bifariam considerari posse, primum quatenus est veritas simpliciter, quæ am intuitu intellecta: & hoc modo nec beatus homo, nec Deus plura attributa in ea distinguere possit: est tamen, inquit Henricus, in ea cognitione multiplicitas attributorum virtualiter. Deinde considerari potest essentia diuina, vt veritas intellecta, circa quam intellectus Dei, aut beatus negoriatur (inquit ille) hoc est, conatur inuenire, & inter se conferre perfectiones huius es-

sentia, & hoc modo plura in ea attributa distinguere potest, quorum distinctionem ait fieri ab intellectu diuino, & beato per respectum ad intellectum, & voluntatem ipsius Dei; quia nimirum intellectus Dei aut beati concipit essentiam diuinam, & voluntatem, & rem volitam, vt intelligentem, & rem intellectam. Sic enim distinguere possunt, & omnia Dei attributa, quæ pertinent ad intellectum, vt quod sit verus, sapiens, providens, &c. Et quæ pertinent ad voluntatem, vt quod sit bonus, iustus, misericors, &c. Colligit ex his omnia attributa Dei præter absolutum esse, quod in Deo habent, includere etiam respectum rationis, quem diuinus, aut beatus intellectus addit.

Durandus in d. 1. d. 2. q. 3. num. 20 solum negat, distinguere posse in Deo attributa à diuino intellectu sine ordine ad creaturas distinctas realiter: quare concedere videtur, posse attributa ab ipso Deo distinguere, non vt putauit Henricus per respectum ad ea, quæ sunt intra ipsum, sed per respectum ad creaturas. Propterea dixit Durandus ex parte facere cum Henrico: conuenit enim in eo, quod ait, ab intellectu diuino posse attributa diuina distinguere: idemque eadem ratione affirmare debet de quouis intellectu vidente Deum, sicuti est. Denique Caietanus supra q. 13. artic. 4. circa solutionem 3. docere videtur ab intellectu diuino distinguere diuersos conceptus ipsius essentia, bene tamen à quocunque alio intellectu creato, etiam si beatus sit. Quare hi omnes eadem proportionem concedunt, ab intellectu diuino, vel à quocunque creato cognoscente rem, si uti est, posse plura distinguere in re, in qua nulla est distinctio ante intellectum, siue illa sit Deus, siue quacunque alia res creata.

Hæc sententia probatur primo: Deus, & Beatus intelligunt omnem veritatem, quæ est in essentia diuina: intelligunt ergo in Deo rationem intellectus & voluntatis; rationem iustitiæ & misericordiæ, quia hæc omnia sunt in ipso; hæc autem veritates distinctæ sunt, ergo intelligunt eas distinctas, ac proinde ipsi attributa verè distinguunt. Hanc vero distinctionem non fieri necessario per respectum ad creaturas distinctas realiter probat secundo Canariensis, quia licet non essent plures creature distinctæ possibiles; esset nihilominus in Deo sufficiens fundamentum distinguendi attributa. Nam si necessaria esset aliqua distinctio realis, cuius respectu attributa deberent distinguere, in Deo illa reperitur, cum in eo processiones distinguantur realiter. Tertio hoc ipsum probat Henricus, quia attributa sunt in Deo sine villo respectu ad creaturas; neque enim dicitur sapiens quia est causa sapientiæ creaturarum, sic enim non esset formaliter sapiens, sed ab effectu, & sic de alijs; Ergo attributa intelligi possunt, & distinguere sine ordine ad creaturas.

Quarto idem confirmari potest hoc argumentum Durandi, in Deo est realis distinctio personarum absque ordine ad creaturas; ergo potest esse distinctio rationis, consequentia nititur communi propositione, qui potest esse maior, potest & minor, & vbi potest esse maior, potest esse minor. Ergo vbi potest esse distinctio realis sine ordine ad creaturas, potest esse minor distinctio attributorum, quæ est per intellectum sine eo ordine. Quinto denique est aliud Durandi argumentum, distinctio personarum supponit distinctionem principiorum producen-